

Sygn. akt : II AKa 168/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Barbara Suchowska
Sędziowie	SSA Aleksander Sikora (spr.) SSA Wiesław Kosowski
Protokolant	Izabela Orczyk

przy udziale Prokuratora Prok. Okręg. del. Pawła Zuberta

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2014 r. sprawy

D. B.s. M.i M., ur. (...)w T.

oskarżonego z art. 197 § 1 i 2 i 3 k.k. i inne

na skutek apelacji obrońcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 27 lutego 2014 r.

sygn. akt. XXI K 163/13

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;
2. zasądza od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Katowicach) na rzecz adwokata Ł. N. – Kancelaria Adwokacka w K. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych, w tym 23% podatku VAT, tytułem nieopłaconych kosztów obrony z urzędu udzielonej oskarżonemu w postępowaniu odwoławczym;
3. zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa.

sygn. akt II AKa 168/14

UZASADNIENIE

D. B. został oskarżony o to, że pomiędzy godziną 22:00 dnia 2 maja 2013 r., a godziną 6: 00 dnia 3 maja 2013 r. w T., w mieszkaniu przy ul. (...), działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru doprowadzenia małoletniej W. P. lat 12 do obcowania płciowego, wykorzystując przewagę fizyczną oraz przemocą polegającą na przytrzymywaniu jej rąk kilkakrotnie doprowadził małoletnią W. P. do poddania się innej czynności seksualnej w ten sposób, że całował ją w usta, piersi, szyję dotykał jej miejsc intymnych palcami jak też wkładał palce do pochwy oraz ściągnął z niej spodnie i majtki i doprowadził ją do obcowania płciowego wkładając jej członka do pochwy tj. o czyn z art. 197 § 1 i 2 i 3 k.k. oraz art. 200 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2014 roku Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie sygn. akt XXI K 163/13 uznał oskarżonego D. B. za winnego tego, że pomiędzy godz. 22.30 dnia 2 maja 2013 roku, a godziną 6:00 dnia 3 maja 2013 r. w T., w mieszkaniu przy ul. (...), działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru doprowadzenia małoletniej poniżej lat 15 W. P. do obcowania płciowego, wykorzystując przewagę fizyczną oraz przemoc polegającą na przytrzymywaniu rąk, doprowadził ją do obcowania płciowego, w tym dwukrotnie dokonując palcami penetracji jej pochwy oraz po uprzednim ściągnięciu z niej koszulki, spodni i majtek doprowadził ją do odbycia stosunku dopochwowego, a także kilkakrotnie doprowadził ją do poddania się innej czynności seksualnej w ten sposób, że całował ją w usta, nagie piersi i szyję oraz dotykał jej zewnętrznych narządów płciowych, czym wyczerpał ustawowe znamiona zbrodni z art. 197 § 3 pkt 2 k.k. w związku z art. 12 k.k. i za to na zasadzie art. 197 § 3 k.k. wymierzył mu karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Na zasadzie art. 41 a § 2 k.k. Sąd orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z W. P. przez okres 5 lat.

W oparciu o art. 63 § 1 k.k. zaliczono oskarżonemu, na poczet orzeczonej wyżej kary pozbawienia wolności, okres tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 3 maja 2013 roku do dnia 27 lutego 2014 roku.

Na zasadzie art. 230 § 2 k.p.k. zwrócono oskarżonemu dowody rzeczowe w postaci bluzy sportowej koloru białego z krótkim rękawem, bluzy sportowej koloru niebieskiego z długim rękawem, spodni dresowych, majtek koloru granatowego, czapki z daszkiem, zarejestrowane pod numerem 93/13 Księgi przechowywanych przedmiotów Sądu Okręgowego w Katowicach. Na tej samej podstawie Sąd Okręgowy zwrócił oskarżycielce posiłkowej A. J. dowody rzeczowe w postaci poduszki z poszewką, kołdry z poszewką, prześcieradła koloru białego, krótkich spodenek koloru niebieskiego, majtek koloru białego z wzorkiem, pary skarpet koloru białego, zarejestrowane pod numerem 93/13 Księgi przechowywanych przedmiotów Sądu Okręgowego w Katowicach.

Na zasadzie art. 29 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz adwokata Ł. N. kwotę 1033, 20 zł. tytułem zwrotu kosztów obrony z urzędu.

Na zasadzie art. 624 § 1 k.p.k. oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zwolniono oskarżonego od ponoszenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, w tym opłat.

Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok w całości, zarzucając orzeczeniu:

1. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść rozstrzygnięcia, w postaci art. 7 oraz art. 170 § 2 kpk, poprzez oddalenie wniosku dowodowego, dotyczącego zasięgnięcia opinii instytucji specjalistycznej na okoliczność występowania u oskarżonego zaburzeń snu, wobec przyjęcia przez biegłych psychiatrów, że nie jest prawdopodobne występowanie takich zaburzeń u oskarżonego;
2. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść rozstrzygnięcia, w postaci art. 7 kpk poprzez niezgodne z zasadami prawidłowego rozumowania stwierdzenie, że brak jest podstaw do badania oskarżonego na okoliczność zaburzeń snu z uwagi na to, że zgodnie z zeznaniami pokrzywdzonej czynności karalne zostały podjęte „zaraz po tym, kiedy położyli się do łóżka, a więc przed zaśnięciem” podczas gdy taki wniosek był nieuprawniony, gdyż nie można wykluczyć, że oskarżony w czasie czynu był w zaburzonym stanie świadomości;
3. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść rozstrzygnięcia, w postaci art. 7 kpk i niezgodne z zasadami prawidłowego rozumowania przyjęcie, że spożycie alkoholu nie wpłynęło na poczytalność oskarżonego, podczas gdy przeprowadzona w sprawie opinia biegłych na tą okoliczność nie pozwala na jednoznaczne wyciągnięcie takiego wniosku;
4. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść rozstrzygnięcia, w postaci art. 74 § 1 oraz art. 175 § 1 kpk poprzez stwierdzenie, że na wymiar kary wymierzonej oskarżonemu miała wpływ okoliczność, iż „nie współpracował”.

Opierając się na tych zarzutach obrońca wniosł o:

1. uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, w tym zalecenie temu sądowi na podstawie art. 442 § 3 kpk uzupełnienie materiału dowodowego poprzez zasięgnięcie opinii instytucji specjalistycznej w zakresie badań polisomnograficznych na okoliczność występowania u oskarżonego zaburzeń snu oraz ponowne przeprowadzenie dowodu z opinii innych biegłych psychiatrów na okoliczność poczytalności oskarżonego w czasie popełnienia czynu;
2. ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia zarzutów nr 1 do 3, o zmianę orzeczenia poprzez wymierzenie oskarżonemu łagodniejszej kary, w związku z treścią zarzutu nr 4.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 7 kpk nie jest uzasadniony. Na wstępie stwierdzić trzeba, iż całość oceny dowodów przeprowadzonej przez Sąd I instancji, w pełni mieści się w rygorach dyspozycji art. 7 kpk. Wszystkie oceny, zaprezentowane przez Sąd Okręgowy w starannie sporządzonym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, odpowiadają zasadom logiki, doświadczenia życiowego oraz wiedzy. Wyciągane przez Sąd I instancji z przeprowadzonych dowodów wnioski są rzeczowe i logicznie wynikają z wcześniej dokonanych ocen. Tym samym i odtworzony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny sprawy jest w pełni prawidłowy, realizując zasadę prawdy obiektywnej. Nie znalazł potwierdzenia w toku kontroli odwoławczej zarzut naruszenia dyspozycji art. 7 kpk w związku z art. 170 § 2 kpk. Wbrew twierdzeniom skarżącego, nieuwzględnienie przez Sąd I instancji wniosku dowodowego w przedmiocie opinii instytucji specjalizującej się w badaniach zaburzeń snu, było decyzją prawidłową i trafną. Swoje stanowisko Sąd Okręgowy wyczerpująco uzasadnił w wydanym na rozprawie postanowieniu i argumentacja tam zawarta jest przekonująca. Jednoznacznie należy w tym miejscu stwierdzić, iż w sprawie nie zachodziły żadne przesłanki dopuszczenia opinii biegłego lub instytucji specjalizującej się w badaniach zaburzeń snu. Zgodzić należy się z Sądem Okręgowym w ocenie, iż wydane w sprawie opinie biegłych psychiatrów, psychologa i seksuologa, zarówno w formie pisemnej jak i ustnych opinii uzupełniających złożonych na rozprawie, są pełne, jasne i pozbawione wewnętrznych sprzeczności. Biegli zgodnie stwierdzili, iż nie było podstaw, aby badać działanie oskarżonego w czasie popełnienia przypisanego mu czynu w aspekcie zachowania osoby w stanie zaburzonego snu, a więc w sytuacji lunatykowania bądź w warunkach tak zwanego zespołu (...). Stanowisko swoje biegli logicznie uzasadnili z jednej strony tym, iż z żadnego dowodu zabezpieczonego w sprawie nie wynika, aby takie incydenty zdarzały się oskarżonemu w przeszłości. O trafności tej konkluzji przekonuje lektura akt sprawy i brak jakichkolwiek okoliczności, które takie zaburzenia u oskarżonego mogłyby potwierdzać. Z drugiej strony, argumentem stały się własne, fachowe ustalenia biegłych zawarte w ich opiniach sądowo – psychiatrycznych. Biegli rozpoznali u oskarżonego zespół zależności alkoholowej dodając, iż z uwagi na to oskarżony doświadczał w przeszłości palimpsestów i nie pamiętał sytuacji, jakie miały miejsce w czasie, gdy był pod wpływem alkoholu. Wbrew twierdzeniom obrońcy również wyjaśnienia oskarżonego i zeznania świadków nie potwierdzają tezy, iż D. B. w przeszłości robił w czasie zaburzonego snu rzeczy, których następnie nie pamiętał. Z zeznań S. B. i M. B. a w ślad za tymi relacjami i z wyjaśnień oskarżonego wynika, iż istotnie oskarżony w przeszłości wstawał w nocy i załatwiał potrzeby filologiczne do szafy, w przedpokoju, ale działało się to w sytuacji gdy był pod znacznym wpływem alkoholu. Tak więc relacje te komponują się logicznie z ustaleniami biegłych na temat skutków nadużywania alkoholu w psychice i zachowaniu oskarżonego. Trafnie zatem ustalił Sąd I instancji, iż to nie chorobliwe zaburzenia snu ale nadużycie alkoholu modulowało zachowanie oskarżonego. Tym samym zaś logiczny był wniosek o braku możliwości uwzględnienia wniosku dowodowego obrońcy w przedmiocie uzyskania opinii specjalisty w zakresie zaburzeń snu. Postępowanie dowodowe w procesie karnym, zgodnie z zasadą koncentracji materiału dowodowego, gromadzić ma dowody relewantne z uwagi na przedmiot rozpoznania i okoliczności sprawy, nie zaś wszystkie dowody możliwe do uzyskania, a mające wykazywać jedynie hipotetycznie możliwe sytuacje, w oderwaniu od realiów konkretnej sprawy.

Drugi z zarzutów sformułowanych w apelacji, również eksponujący kwestię ewentualnych zaburzeń snu u oskarżonego w czasie zajścia, należy przez pryzmat poczynionych już wyżej ustaleń odwoławczych również uznać za nieuzasadniony. Użyte przez Sąd I instancji sformułowanie o działaniach oskarżonego podjętych zaraz po tym, kiedy

z pokrzywdzoną położył się do łóżka, będące punktem wyjścia do ustaleń dotyczących niemożności uwzględnienia wniosku dowodowego, znajduje pełne oparcie zarówno w zeznaniach pokrzywdzonej jak i opiniach biegłych. W świetle zaś tego ostatniego dowodu, podejmowane przez oskarżonego zborne działania, logiczne wypowiedzi kierowane do pokrzywdzonej, wspierają ustalenia o tym, że stan oskarżonego nie był snem, również o zaburzonym charakterze. Uwzględniając zaś poczynione wyżej wywody, co do zarzutu 1., nie sposób dopatrzeć się i w tej kwestii błędu Sądu I instancji.

Odnosząc się do zarzutu oznaczonego numerem 3 należy stwierdzić, że obrońca formułując swoje twierdzenie o uchybieniach zdaje się ignorować regulację ustawową zawartą w dyspozycji art. 31 § 3 kk. Norma ta brzmi, iż przepisów § 1 i 2 nie stosuje się, gdy sprawca wprawił się w stan nietrzeźwości lub odurzenia powodujący wyłączenie lub ograniczenie poczytalności, które przewidywał albo mógł przewidzieć. Prawidłowym ustaleniem Sądu Okręgowego jest to, iż oskarżony sam wprawił się w stan nietrzeźwości. Działanie alkoholu na własny organizm było D. B.znane, jako że od dawna środka tego nadużywa. Upojenie zostało przez biegłych uznane za mające prosty a nie patologiczny charakter. Sam oskarżony w swoich wyjaśnieniach podawał, iż z relacji członków rodziny wiedział, że po spożyciu alkoholu robi rzeczy, których nie kontroluje bądź nie pamięta. Niewątpliwie zatem oskarżony pijąc alkohol przed zdarzeniem, będącym przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie, mógł i powinien przewidywać jego działanie na własną psychikę. Z tych też powodów, realizując dyspozycję art. 31 § 3 kk Sąd I instancji nie mógł przyjąć, iż spożycie przez oskarżonego alkoholu wpłynęło w znaczeniu normatywnym na jego poczytalność w chwili czynu.

Zarzut zawarty w punkcie 4 apelacji uznać należy za częściowo uzasadniony. Istotnie bowiem w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zawarł Sąd I instancji stwierdzenie brzmiące: „wymierzając karę Sąd wziął także pod uwagę zachowanie oskarżonego w czasie toczącego się postępowania, który nie współpracował”. Abstrahując od stylistycznej nieprawidłowości owego podrzędnie złożonego zdania należy przyznać, iż może ono sugerować, że stanowisko procesowe oskarżonego mogło mieć wpływ na wymiar kary mu wymierzonej. Jednocześnie jednak pamiętać należy o tym, że w sprawie zachodziła znaczna kumulacja okoliczności wpływających zaostrzająco na wymiar kary, co prawidłowo wykazał Sąd I instancji. Działanie pod wpływem i spożywanie alkoholu w czasie zdarzenia, w obecności małoletnich, wykorzystanie sytuacji powierzenia mu pieczy nad małoletnimi, powtarzalność karalnych zachowań w ramach czynu ciągłego, istotnie dominują nad pozytywnymi okolicznościami osobistymi w postaci wcześniejszej niekaralności i dobrej opinii w środowisku sąsiedzkim. Uprawniało to Sąd I instancji do znacznego podniesienia wymierzonej kary ponad dolne ustawowe zagrożenie karne, wynoszące za przestępstwo z art. 197 § 3 kk 3 lata pozbawienia wolności. W tym stanie rzeczy wymierzona oskarżonemu kara 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności w żadnym razie nie może być uznana za rażąco surową. Przeciwnie, w ocenie Sądu Apelacyjnego, jest ona adekwatną zarówno do okoliczności czynu jak i warunków i właściwości osobistych oskarżonego reakcją karną, w pełni realizującą dyrektywy zawarte w dyspozycji art. 53 kk. Tak więc uchybienie opisane wyżej nie miało wpływu na treść rozstrzygnięcia, w części dotyczącej orzeczenia o karze i jako takie nie mogło doprowadzić do wzruszenia zaskarżonego orzeczenia.

W świetle przedstawionych ustaleń postępowania apelacyjnego, nie mogły zostać uwzględnione wnioski odwoławcze sformułowane przez obrońcę w złożonym przez niego środku zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny nie dostrzegł również z urzędu potrzeby ingerencji w treść zaskarżonego wyroku, w zakresie wykraczającym poza zarzuty apelacyjne, co spowodowało orzeczenie o utrzymaniu zaskarżonego orzeczenia w mocy.

Na mocy art. 29 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze zasądzono na rzecz adwokata Ł. N. należne mu wynagrodzenie za udzielenie oskarżonemu pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Na podstawie art. 624 § 1 kpk zwolniono pozbawionego wolności oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania odwoławczego, obciążając nimi Skarb Państwa.